

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Magyar Attila István ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (II. rendű felperes címe) II. rendű felperesnek, ... jogi főelőadó által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen, személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2010. március 17. napján meghozott, 64.P.24.795/2009/10. számú ítélete ellen az alperes részéről 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek együttesen 30.000 (harmincezer) forint + áfa fellebbezési költséget.

A le nem rótt 102.000 (százkettőezer) forint fellebbezési illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

A felperesek - a ...gel szemben előterjesztett keresettől elállásukat követően már csak a jelenleg perben álló alperessel szemben fenntartott - keresetükben annak megállapítását kérték, hogy ...-án, az ... hídon történt tüntetéssel összefüggésben a velük szemben fogatosított intézkedésekkel megsértette a személyes szabadsághoz fűződő jogukat. Nem vagyoni kártérítési igényüket az I. rendű felperes vonatkozásában 1.000.000 forint, a II. rendű felperes vonatkozásában 700.000 forintban jelölték meg.

Az alperes a kereset elutasítását indítványozta arra hivatkozva, hogy az intézkedései jogszerűek voltak és - bár a felperesek szabálysértési ügyében eljáró bíróság végzése szerint a felperesek nem követték el a terhükre rótt szabálysértést - ez a megállapítás az adott időpontban fogatosított rendőri intézkedés megítélésére nem vetülhet vissza.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes azon magatartásával, hogy a felpereseket ...-án ... körül a hídon előállította, megsértette a felperesek személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű felperesnek 1.000.000 forintot, a II. rendű felperesnek 700.000 forintot, ezen összegeknek ... napjától a kifizetés napjáig számított törvényes késedelmi kamatát, továbbá az I. rendű felperesnek 50.000 forint, a II. rendű felperesnek 35.000 forint perköltséget.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a ... Bíróság Gazdasági Hivatal külön felhívására 10.583 forint tanúköltséget. Az ítélet szerint a 102.000 forint kereseti illeték „az állam terhén marad”.

Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában tényként állapította meg, hogy a felperesek nem adtak okot az előállításra, az jogszerűtlen volt. Nem értett egyet az alperessel abban, hogy az utóbb történt bírósági megállapítás nem vetíthető vissza az események idejére. Ezt azzal indokolta, hogy az alperesi álláspont elfogadása esetén egyetlen rendőri intézkedés későbbi megítélése sem lenne lehetséges.

Köztudomásúnak tekintette, hogy a személyes szabadság indokolatlan, jogellenes korlátozása az annak elszenvedőjét mind fizikai, mind pszichikai szempontból megterheli, és ez még inkább így van olyan esetben, amikor a korlátozás az államot megtestesítő rendőri szerv részéről valósul meg. Ettől függetlenül a felpereseknek az erre vonatkozó előadását a ... tanú is hitelt érdemlően alátámasztotta. A Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással a kártérítés jogalapját megállapította és úgy foglalt állást, hogy a keresetben összecszerűen megjelölt igény nem volt eltúlzottnak tekinthető.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, annak megváltoztatása és elsődlegesen a kereset elutasítása, másodlagosan a nem vagyoni kártérítésnek felperesenként 500.000 forintra történő leszállítása érdekében.

Kifejtette, hogy a perbeli esemény idején a felpereseket a ... - amelynek jogelődje a ... (...) - vonta intézkedés alá, illetve állította elő. A ... önálló jogi személy, tehát a jelenleg perben álló alperes a másik rendőri szerv magatartásáért nem felelős.

Felhívta a Ptk. 4. § (1) bekezdésében foglaltakat, sérelmezve, hogy az elsőfokú bíróság a kártérítési felelősséget egy másik eljárás adataira támaszkodva állapította meg, és azt is kifogásolta, hogy nem a rendőri intézkedés időpontjában rendelkezésre álló, hanem későbbi információkat vett alapul.

Az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB határozatán alapuló bírói gyakorlatra és a BH2006. 318. számon közzétett eseti döntésben foglaltakra hivatkozással kiemelte, hogy felperesek a kártérítési felelősség Ptk. 339. § (1) bekezdésében írt előfeltételeit sem bizonyították. Álláspontja szerint a vétkesség alól ki is mentette magát, mivel a ... Bíróság ... számú ítéletével megállapította a demonstráció felosztatásának jogszerűségét.

Kiemelte, hogy a felperesek hallották a terület elhagyására vonatkozó rendőri felszólítást, ennek ellenére a felszólításnak haladéktalanul nem tettek eleget. Álláspontja szerint a Ptk. 340. § (1) bekezdése alapján ezt a körülményt a kártérítés összege szempontjából az elsőfokú bíróságnak értékelnie kellett volna.

Rámutatott arra is, hogy a tanúként meghallgatott személy maga is perben állt, illetve áll az alperessel, így tőle elfogulatlan nyilatkozat, tanúvallomás nem volt elvárható.

Az I-II. rendű felperesek az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték az abban foglalt helyes indokokra tekintettel.

A fellebbezés nem alapos.

A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság a teljes körűen feltárt tényállásból okszerű jogi következtetéssel helytálló döntésre jutott, ezért a Fővárosi Ítélőtábla a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között felülbírált elsőfokú ítéletet - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - az indokolás hiányossága miatt, annak részbeni kiegészítésével, helybenhagyta.

A másodfokú bíróság elsődlegesen az 1993. évi XXXI. törvénnyel a belső jog részévé vált Emberi Jogok Európai Egyezményének 5. Cikkére utal, amely kimondja, hogy mindenkinek joga van a szabadságra, amelytől senkit nem lehet önkényesen megfosztani, csak ha a törvényben meghatározott okok ezt indokolják, és akkor is csak a törvényben meghatározott eljárás szerint. Ezt a jogelvet fogalmazza meg az Alkotmány 55. § (1) bekezdése is, amely szerint mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit nem lehet a szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. A személyes szabadság körébe tartozik a szabad cselekvés, a szabad mozgás biztosítása és a tartózkodási hely szabad megválasztása is. A személyes szabadság azonban társadalmi és egyéb fontos érdekből korlátozható.

Annak elbírálásánál, hogy a felperesek személyes szabadságának korlátozására jogszerű volt-e, figyelembe kellett venni egyéb jogszabályi rendelkezéseket is.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 13. § (1) bekezdése értelmében a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha olyan tényt vagy körülményt észlel, illetőleg hoznak tudomására, amely rendőri beavatkozást igényel. Az Rtv. 15. § (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 17. § (1) bekezdése megengedi, hogy a rendőrség a feladata ellátása során egyes személyhez fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozzon.

A rendőri intézkedések közül az előállítás feltételeit az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja, illetőleg a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Sztv.) 76. § (1) bekezdés a) pontja - azonos módon - szabályozza. E szerint a rendőr a közbiztonság érdekében a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja.

Hangsúlyozni kell, hogy az előállítás még a szabálysértés felszólítást követően történő folytatása esetén is csupán egy lehetőség a rendőrség számára, az intézkedésnek ebben az esetben is az elérendő cél érdekében szükségesnek és egyben arányosnak kell lennie. A perbeli esetben nem volt megállapítható olyan körülmény, amely alátámasztotta volna azt, hogy a felperesekkel szemben alkalmazott előállítás intézkedés szükséges volt, és megfelelt az arányosság követelményének, sőt az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra a tényállás megállapításakor, hogy a felperesek részéről - a szabálysértési iratokból megállapíthatóan - a rendőri felhívással szemben ellenszegülésre, vagy az intézkedés akadályozására nem került sor.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy nem az ő magatartása valósított meg személyiségi jogsértést, következésképp a jogsértés és a felperesek által állított sérelmek között nem áll fenn okozati összefüggés. Az alperes érvelése szerint az előállítást a ... fogatosította és a ... állományába tartozott az a rendőr is, aki - az iratokból kitűnően - az I. rendű felperesnek sérülést okozott. Mivel pedig a ...-nek van jogutódja, a felperesek igénye kizárólag a per korábbi II. rendű alperesével, a ...gel szemben érvényesíthető.

Azzal a másodfokú bíróság egyetértett, hogy az alperes kártérítő felelőssége csak a saját magatartásáért, illetve az állományába tartozó személyek cselekedetéért állhat fenn. Az elsőfokú bíróság sem azokat a történéseket értékelte az alperes terhére, amelyek a felpereseknek az alperes részére történő átadását megelőzően történtek, mert azok a felperesekkel egyezségeket kötött ... felelősségét alapozták meg. Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy a rendőri szervek eljárási cselekményei egy folyamatba olvadtak, ezért az intézkedések szükségességének és arányosságának kérdését is csak egységesen lehetett megítélni.

Az a tény, hogy a felpereseket a ... állományába tartozók emelték ki a tömegből, illetve az I. rendű felperes a ... rendőrének adta meg magát, az alperest nem mentesíti a kártérítési felelősség alól, mert a felperesek sem erre alapították vele szembeni igényüket. A felperesek alperessel szemben annak saját eljárását - a szabadságelvonás tényét, a fogdai körülményeket, a tájékoztatás, illetve a hozzátartozók értesítésének hiányát, illetve bizonyos elemi emberi szükségletek végzésének feltételeit - sérelmezték. Mindezekért az alperes felelőssége állapítható meg.

Az alperes azzal is érvelt, hogy az elsőfokú bíróság nem a jelen per adataira, hanem a felperesek ellen indult szabálysértési eljárások eredményére, az eljárás velük szembeni megszüntetésének tényére alapította ítéletét. Helyes az a hivatkozás, hogy a polgári bíróságot más hatóság határozata nem köti, de ebben az esetben nem arról volt szó, hogy az elsőfokú bíróság kötve lett volna más eljárás eredményéhez, hanem arról, hogy a csatolt iratokat a per anyagává tette, önállóan, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően mérlegelte az így rendelkezésre álló bizonyítékokat.

Az elsőfokú bíróság a csatolt iratok alapján tehát helytállóan fejtette ki, hogy a felperesek terhére rótt szabálysértés, a jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség nem volt megállapítható és a rendőri szervek egész eljárása

jogszabálysértő volt, a felperesek a tömegből való kiemelésükre, illetve őrizetbe vételükre, fogva tartásukra okot nem szolgáltatottak.

Ennek az sem mond ellent, hogy a közigazgatási per bírósága a tömegosztatás jogszerűségét megállapította. Az adott esetben ugyanis nem a tömegosztatás jogellenes vagy jogtalan voltát kellett megítélni, hanem a rendőri szervek konkrét tevékenységét, tehát az osztatás módját kellett értékelni abból a szempontból, hogy a felperesekkel szembeni kényszerintézkedés indokolt volt-e vagy sem.

A szabálysértési iratokból megállapítható, hogy a ... állományába tartozó és jórészükből ...en helyismerettel sem rendelkező rendőrök a tömegnek ellentétes - és ezért végre nem hajtható - utasítást adtak, és időben sem biztosították a felhívásban kötelezettségként megszabott szabad elvonulás lehetőségét. Az alperes az iratok tartalmával szemben nem bizonyította, hogy a felperesek a rendőri intézkedést akadályozták volna, vagy annak ellenszegültek volna, sőt, adat van arra, hogy az I. rendű felperes önként „feladta magát”.

A Fővárosi Ítéltábla itt tér ki arra az alperesi védekezésre, amely szerint utólag nincs mód egy intézkedés szükségességének és arányosságának megítélésére. A másodfokú bíróság ebben a vonatkozásban is egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, és itt csak utal annak helyes indokára.

A nem vagyoni kártérítés tekintetében a Fővárosi Ítéltábla döntésének meghozatalánál az elsőfokú bíróság által felhívott Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontján túlmenően hivatkozik a Ptk. 339. § (1) bekezdésére is, amelynek értelmében aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni, mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. E rendelkezésnek a Pp. 164. § (1) bekezdésével történő együttes értelmezése szerint a felpereseknek kellett bizonyítaniuk, hogy az alperes jogellenes magatartást valósított meg velük szemben és azzal okozati összefüggésben őket kár érte, míg az alperes tartozott volna kimenteni magát a kártérítési felelősség alól annak bizonyításával, hogy magatartása nem volt felróható, mert úgy jár el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt.

A Fővárosi Ítéltábla is úgy foglalt állást, hogy a felperesek a jogsértés megállapításához szükséges objektív feltételeket megfelelően igazolták és az alperes a kártérítési felelősség alól magát kimenteni nem tudta.

Tekintettel arra, hogy az alperes közigazgatási szerv, a kártérítés jogalapját illetően figyelembe kellett venni a kártérítési felelősség általános feltételein kívül a Ptk. 349. §-ában foglalt különös rendelkezéseket is. A Ptk. 349. §-ában szabályozott államigazgatási jogkörben okozott kárért való speciális szabályokat akkor kell alkalmazni, ha az adott személyiségi jogsérelem, amiből a kár bekövetkezett, jogellenes államigazgatási tevékenységből, intézkedésből ered. A Fővárosi Ítéltábla itt kiemeli, hogy a bírói gyakorlat szerint a jogszabályok alkalmazása, a körülmények téves értékelése önmagában nem tekinthető az államigazgatási szerv felróható magatartásának. Ha azonban a jogalkalmazás nyilvánvalóan, kirívóan, súlyosan törvényt sértő, akkor azt a Ptk. 349. §-a értelmében felróhatónak kell tekinteni.

A Fővárosi Ítéltábla abban is egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy az alperesnek a felperesekkel szembeni jogellenes eljárása kirívóan törvénysértő, és ezért felróható volt, mivel az alkalmazott intézkedés nem felelt meg az arányosság követelményének.

A Ptk. 349. § (1) bekezdése értelmében az államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősség megállapításának speciális feltétele az is, hogy a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

Ami a rendes jogorvoslat lehetőségének kimerítésének kötelezettségét illeti, az az adott esetben fogalmilag fel sem merülhetett, mert az ismert események egy napon belül lezajlottak.

Az alperes kártérítési felelősségének jogalapja tehát a különös jogszabályi rendelkezés alapján is fennáll.

Az alperes alaptalanul érvelt azzal is, hogy a felperesek nem tettek eleget a kárelhárítási/kárenyhítési kötelezettségüknek, így a Ptk. 340. § (1) bekezdésének alkalmazhatósága folytán az elsőfokú bíróság által megállapított kártérítés összecszerűen eltűzött.

A Fővárosi Ítéltábla ebben a körben azt hangsúlyozza, hogy a felperesek sem tevékeny magatartást, sem ellenállást nem tanúsítottak, sőt az I. rendű felperes miután tapasztalta a társa elleni indokolatlan fellépést és annak durva módját, önként jelentkezett a rendőroknél, tehát nem állt fenn olyan körülmény, amely a károsult kárenyhítési kötelezettségét egyáltalán felvethette volna.

Az összecszerűséget illetően a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által értékelt körülményeken túlmenően mérlegelési körébe vonta a következőket.

A felperesek foglalkozásukból, életmódjukból következtethetően a hasonló rendőri intézkedést - ide értve a megbilincselésüket is - nem tapasztalhattak. Az is megállapítható, hogy több mint egy évig álltak szabálysértési eljárás hatálya alatt és az I. rendű felperes esetében még hosszabbra nyúlt az az időszak, amely alatt a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntette ügyében elrendelt eljárás folyt, ami őt pszichikailag megterhelte. Úgyszintén értékelni kellett, hogy az alperes kiemelt alkotmányos alapjogot sértett meg minden indok nélkül. Mindezeket a körülményeket mérlegelve, a Fővárosi Ítéltábla a hasonló ügyekben megítélt kártérítésnél viszonylag magasabb összeg megállapítását sem tekintette kirívóan eltűzottnak.

Az eredménytelen alperesi fellebbezés folytán a Fővárosi Ítéltábla az alperest fellebbezési költség megfizetésére kötelezte a Pp. 239. §-án keresztül irányadó 78. § (1) bekezdése szerint. A felperesi képviselő ügyvédi munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján állapította meg.

A pervesztes alperes az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja szerint illetékmentes, ezért a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2010. szeptember 9.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

. Fülöp Györgyi s.k.. Győriné dr. Maurer Amália s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő